

FOLK: BT bringer gjerne minneord, jubilentomtaler og lignende. Tekstlengden bør ikke overstige 2000 tegn.
KONTAKT: E-post: folk@bt.no eller telefon 5609 5500.

RUNDE DAGER: Dersom du har rund dag, 50 år eller eldre i denne eller neste måned, og ikke ønsker navnet ditt på listen, kan du reservere deg på: www.bt.no/jubilant senest fire virkedager før.

ant Audun Lysbakken i kampen for å byseglet hjem til Bergen. – I denne saken er jeg først og fremst bergenser, sier Lysbakken. et skip. Langs kanten står det «SIGILLUM COMMUNITATIS DE CIVITATE BERGENSI» (Bergen bysamfunns segl).

FAKTA

Den arnamagnæanske samling

- Den islandske historikeren Árni Magnússon (1663-1730) samlet inn og tok vare på et stort antall middelalderskrifter fra Norge, Island, Danmark og Sverige, og testamenterte ved sin død denne samlingen til Københavns Universitet.
- I Den arnamagnæanske samling finnes en rekke dokumenter av stor betydning for norsk kulturhistorie, og av relevans for norske forskere.
- Samlingen omfattet i utgangspunktet over 1900 dokumenter, men etter lange forhandlinger ble i overkant av 1100 av dem overført til det norske riksarkivet i 1937.
- Dette var de dokumentene som det kunne dokumenteres hadde vært på utlån til Árni Magnússon. De resterende dokumentene befinner seg fortsatt i København.

i Danmark. «Nordmænd vil have et over 700 år gammelt byseglet tilbake» lød artikkelen som nyhetsbyrået Ritzau sendte ut.

– Det er unaturlig at dette dokumentet og 800 andre befinner seg i København, når det nesten bare er norske forskere som er interesserte i dem, sa Kristiansen til BT.

Island fikk tilbake sitt

I 1937 fikk Norge tilbake rundt 1100 dokumenter fra samlingen,

og for få år siden inngikk Island en avtale med danske myndigheter om å få sine dokumenter overført til Reykjavik. Lysbakken stilte i Stortinget spørsmål til kulturminister Trine Skei Grande om hun ville ta initiativ til en liknende avtale med danskene. Nå er Grandes skriftlige svar kommet.

«Spørsmål om overføring eller deponering av dokumenter som danske kultur- og kunnskapsinstitusjoner har ansvar for og eierskap til, må tas opp av norske

institusjoner med tilsvarende ansvarsområde», skriver Grande.

Hun påpeker at institusjoner som er rettmessige eiere av middelalderdokumenter vanligvis ikke er villige til å overføre eierskapet til andre institusjoner.

Derimot har Københavns Universitet lånt ut dokumenter i en avgrenset periode. For eksempel ble dokumentet Sættargierden utlånt til Slottsfjellsmuseet i Tønsberg i fire måneder i 2014.

«Generelt er det naturlig at en dialog om bedre tilgang til middelalderdokumenter med norsk opphav, skjer mellom Arkivverket eller andre norske kulturarv-institusjoner og Københavns Universitet. Jeg er positiv til at Arkivverket tar et slikt initiativ i denne saken», skriver Grande.

– Svaret er ikke veldig fremoverlent, men må jo forstås som en bestilling til Arkivverket om å kontakte danskene. Så det er håp for seglet! mener Lysbakken.

– Høyt prioritert sak

Riksarkivar Inga Bolstad sier de har registrert svaret som er gitt fra kulturministeren.

– Denne saken ligger høyt på etatens prioriteringsliste. Vi jobber fremdeles med å avklare hva neste skritt her skal bli, skriver Bolstad i en e-post til BT.

Hvorvidt byseglet i så fall til slutt kan ende i Bergen, ønsker ikke riksarkivaren å si noe om i denne omgang.

DOKTORGRAD

Hvordan kan bildebøker formidle dikt og bildekunst?

Berit

Westergaard

Bjørlo disputerer 7.12 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen «Ord og bilder på vandring. Bildebøker som gjenskaper dikt og bildekunst».

Avhandlingen undersøker hvordan bildeboken kan fungere som medium for formidling av dikt og visuell kunst til nye lesergrupper på tvers av generasjoner. Analyse materialet er tre bildebøker med illustrerte dikt av fire norske etterkrigslyrikere og tre bildebøker om møter med bildekunst og kunstnere. Bjørlo har analysert samspillet mellom ord og bilder og studert den rollen format, bokdesign og grafisk formgivning har for bøkens estetiske form og funksjon.

Med grunnlag i en hermeneutisk og retorisk estetikkforståelse undersøker avhandlingen hvordan bildebøkene kan gi impulser til både refleksjon og til sansefulle erfaringer. Å lese dikt med illustrasjoner skaper andre leseerfaringer enn å

lese dikt uten illustrasjoner. Tilsvarende vil opplevelsen av visuell kunst gjenskapt i narrative bildebøker gi rom for andre kunsterfaringer enn dem man får ved å oppsøke originalverkene i et museum eller et galleri.

Avhandlingen er et litteratur- og bildestudium, den inkluderer ikke studier av reelle leseres respons. Bjørlo peker på bøkens muligheter til å kunne utvikle og utvide lesernes tekst- og bilderepertoar, skape erfaringer med ulike litterære og visuelle uttryksformer og stimulere til refleksjoner over egne og andres livserfaringer.

Bøkens samspill mellom ord og bilder og gjenskapingen av litterære og kunsthistoriske verk gir avhandlingen en flerfaglig profil som markerer bøkens relevans for det kunsthistoriske, det litteraturvitenskapelige, det medievitenskapelige og det barnelitterære fagfeltet.

Berit Westergaard Bjørlo (f. 1953) er cand.philol. fra UiB og ansatt ved Høgskulen på Vestlandet. Disputasen finner sted 7.12 kl. 09.30 på Sydneshaugen skole.

DOKTORGRAD

Østgrønlandsstrømmen varierer mer enn tidligere antatt

Lisbeth

Håvik dispu-

terer 7.12 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen «The East Greenland Current system north of Denmark Strait».

Den storskala havsirkulasjonen i Atlanterhavet strekker seg helt nord til de Nordiske hav og Arktis. Store mengder varmt og salt vann transporteres nordover i overflaten, og en kaldere og ferskere vannmasse strømmer sørover i dypet. Hoveddelen av transporten mot sør foregår i Østgrønlandsstrømmen. I tillegg er strømmen hovedvei for relativt kalde og ferske vannmasser og sjøis fra Arktis mot Nord-Atlanteren.

Fordelingen og mengden ferskvann i Østgrønlandsstrømmen kan påvirke både de nærliggende havområdene ved å endre temperaturen og saltinnholdet i vannet, og det regionale klimaet. På den andre siden kan de relativt varme vannmassene i de midlere lagene av Østgrønlandsstrømmen være med på å drive smelting av isbreer på Grønland. Når strømmen passerer gjennom Danmarkstredet, mellom Island og Grønland, er de

dype vannmassene tyngre enn omgivelsene, og de synker til bunnen av Nord-Atlanteren. Her bidrar de til den storskala sirkulasjonen i Atlanterhavet.

Basert på en samling av observasjoner både fra skip, rigger og satellitt, har Håvik kvantifisert variabiliteten av Østgrønlandsstrømmen både i tid og rom. Målinger av strømsystemet om vinteren er svært sjeldne, og basert på observasjoner gjennom en hel vinter viser dette arbeidet en variabilitet som tidligere var ukjent. Forskningen viser at Østgrønlandsstrømmen består av flere greiner, og at det foregår en betydelig transport av ferskvann på kontinentalsokkelen. Den dynamiske karakteren til strømmen endres raskt over en relativt kort distanse nord for Danmarkstredet. Dette vil være med på å bestemme tettheten og egenskapene til vannmassene når de strømmer inn i Nord-Atlanteren.

Lisbeth Håvik (f. 1987) er fra Nordfjord. Hun har mastergrad i fysisk oseanografi fra UiB. Disputasen finner sted 7.12. kl. 10.15 på Geofysisk Institutt.